

KŐSZEG VÁROS KULTURÁLIS MÚLTJA

Kőszeg neve először 1248-ban jelent meg az írott forrásokban. A várvárost, mely az alsó-várat és a várost is magában foglalta, a Kőszegi (Németújvári) grófok alapították és néhány évtized alatt a család 17 vármegyére kiterjedő uralmának központjává vált. Kiskirályságuk leverése után Károly Róbert 1328-ban Visegrádon kiadott oklevele királyi várossá nyilvánította Kőszeget. 1336-ban felismerve a város stratégiai jelentőségét erődítési munkálatokra kötelezte a város polgárait. A városfalak újbóli felépítésével, melyek északnyugaton magukba foglalták a várat, egy erős védelmi rendszer alakult ki. Mátyás király uralkodása idején a város a magyar és a német nyelvterület és államszervezet határán ütközőzónába került, mely Kőszeg 200 éves ausztriai zálogbirtokba adásával végződött. 1532-ben I. Szülejmán hatalmas sereggel indult Bécs felé. A vár kapitánya, Jurisich Miklós vezetésével a polgárok hetekig védték a várost. 1648-ban Szabad Királyi Város rangot szerzett, majd 1677-ben itt alapították meg a megye első gimnáziumát. A későbbi évszázadok hatalmi harcainak során a várost többször felgyújtották, kifosztották, azonban mindig talpra állt. Jelentős volt a helyi kézműipar és a bortermelés. A vagyonosodó polgárság a barokk jegyében építteti házait. A 18. században a középkori védelmi rendszer már akadályt jelentett a város terjeszkedésének, a növekvő forgalomnak. Megkezdődik a vizesárók feltöltése, s a városfal részbeni áttörése, a tornyok lebontása.

A reformkor időszaka tovább gazdagította Vasvármegye egyetlen szabad királyi városát. Új intézmények alakultak, gyárak jöttek létre. Az 1848-as szabadságharcot az első hónapokban a kőszegi polgárság pénzzel és önkéntesekkel segítette. A Bach-korszak idején a város fejlődése megrekedt, kézműipara nem tudott lépést tartani az erősödő osztrák gyáriparral, míg a kereskedelem fejlődését a vasútvonal hiánya hátráltatta. Ekkor tört be a filoxéravész, amely a város szőlőterületeinek pusztulását eredményezte. Az erősödő kőszegi polgárság tevékenyen részt vett és építette a város kulturális életét. Számos egyesület is alakul ebben a korban, melyek a mai napig működnek.

Az első világháborút követően Kőszeg elveszítette vonzaskörzetét, így gazdasági-közigazgatási központi szerepét is, ami jelentősen visszavetette a város fejlődését. Mire a település magához tért volna a megrázkódtatásból, betört a gazdasági világválság, majd kitört a II. világháború. 1944-ben a Szálasi-kormány részben Kőszegen és környékén rendezte be utolsó főhadiszállását. A világháborút követően a fejlődés megakadt, mert a határzár évtizedekre elzárta, nem csak a külföldtől, hanem az ország belsejétől is. Idegenforgalma az 1970-es években kezdett újra fellendülni, de a megközelítés bonyodalmai miatt, csak a "Vasfüggöny" 1989-ben történt lebontása után élénkülhetett meg.

A Kulturális Koncepcióban megfogalmazott célok:

- a) A kőszegi kulturális sajátosságok fennmaradásának biztosítása és bemutatása, hogy helyi kultúrateremtő értékeink minden korosztálya számára, megismerhetővé váljanak.
- b) A városba települő lakosság integrálása építve a kőszegi kultúra érdekes és egyedi, magával ragadó, integráló erejére.
- c) Az identitástudat növelése valamennyi Kőszegen élő lakosban.
- d) Az ún. kulturálisan rászoruló körének és helyzetének felmérése, elérése, bevonása.
- e) Meghatározni azokat a prioritásokat, melyek alapján a helyi intézmények megfogalmazhatják profiljuknak megfelelő jövőképeket.

f) A városi polgárok közösségi részvételének, önszerveződésének erősítése, a társadalmi (civil) szervezetek, mint kulturális integrációs terek működésének támogatása, kulturális javakhoz való hozzáférésük erősítése.

g) Lehetővé tenni, hogy a város olyan minőségi kulturális kínálatot nyújtson, amely a résztvevőket aktivitásra, közreműködő cselekvésre készíti.

Kőszeg Város Önkormányzata a kultúrához való jog gyakorlását közérdeknek, a kultúrát olyan értékhordozónak tekinti, ami a lakosság életminőségét javítja, ezért támogatja az azt segítő intézményeket, szervezeteket, közösségeket.

A középtávú időszakra megfogalmazott kulturális célok:

a) A kulturális identitás erősítése, továbbá a kőszegi hagyományok megismertetése mindazon személyek tekintetében, akik nem Kőszegen születtek, kőszegi gyökerekkel nem rendelkeznek. A kulturális szolgáltatás folyamatos biztosítása az év 365 napján, a helyi rendezvények minőségi tovább fejlődésének lehetővé tétele, helyi és országos ünnepeink „emlékezetének” magas színvonalú ápolása.

b) Kőszeg-Kőszeghegyalja szellemi és tárgyasult öröksége megőrzésének, bemutatásának biztosítása.

c) Kőszeg, mint kulturális központ erősítése hazai és nemzetközi viszonylatban is. Beazonosítható kulturális arculat meghatározása, fejlesztése, egy „Kőszeg brand” kialakítása.

d) A kultúra, mint turisztikai és lakhely vonzerőt meghatározó tényező fejlesztése, a kulturális turizmus versenyképességének növelése.

e) A fenntartható, specifikus kultúraközvetítés intézményi rendszerének kialakítása.